NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.010.01.2020

Przemysław Daca
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/043 - Przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie[1], ul. Tama Pomorzańska 13A, 70-030 Szczecin.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Przemysław Daca, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, od 17 stycznia 2018 r. Do 17 stycznia 2018 r. funkcję Pełnomocnika do spraw organizacji Wód Polskich pełnił Pan Mariusz Gajda.

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Realizacja zadań mających na celu przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie.
2. Wydatkowanie środków publicznych przeznaczonych na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.

Okres objęty kontrolą

Od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2020 r. z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą, a także zdarzeń występujących do zakończenia czynności kontrolnych.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[2].

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie.

Kontrolerzy

Małgorzata Chabiniak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/117/2020 z 1 lipca 2020 r.

Bogumiła Mędrzak, główny specjalista kontroli państwowej do kontroli nr LSZ/121/2020 z 6 lipca 2020 r.

(akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna[3] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

RZGW był zaangażowany w prace nad projektem Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy[4], w którym uwzględniono 19 (z 25) działań związanych z zapobieganiem niedoborom wody w rolnictwie, określonych w PPSS z 2016 r.[5] W ramach założeń pięciu działań PPSS z 2016 r., RZGW zaplanował w latach 2020-2027 realizację 17 zadań, mających na celu przeciwdziałanie skutkom suszy w rolnictwie.

RZGW nie planował w latach 2018-2019 środków finansowych przeznaczonych na inwestycje oraz zadania utrzymaniowe, mające na celu wyłącznie przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie. W okresie tym realizował zadania, które pośrednio wpływały na przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie oraz podejmował działania doraźne w celu zwiększenia retencji (3 728,28 tys. m^3 w 2020 r.). We wprowadzonych w 2020 r. założeniach Programu kształtowania zasobów wodnych[6] i projekcie nowego PPSS zaplanowano, do realizacji w latach 2020-2027, 13 inwestycji (159 327,1 tys. zł) oraz cztery zadania utrzymaniowe (699 tys. zł), mające na celu przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie. RZGW podjął

[1] Dalej: RZGW.
[2] Dz. U. z 2020 r. poz. 1200.; dalej: ustawa o NIK.
[3] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.
[4] Dalej: PPSS.
[5] Planie przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego w regionie wodnym Ucker.
[6] Dalej: PKZW.

działania w celu realizacji 12 zadań (ośmiu inwestycji i czterech zadań utrzymaniowych). Do 30.06.2020 r. nie wydatkowano środków na ich realizację oraz nie przystąpiono do realizacji pięciu zadań inwestycyjnych.

RZGW monitorował działania podejmowane w celu realizacji inwestycji oraz zadań utrzymaniowych. Koordynował realizację zadań wykonywanych przez Zarządy Zlewni[7] w zakresie prowadzenia ewidencji melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów. RZGW planował i realizował kontrole gospodarowania wodami w rolnictwie oraz kampanie informacyjne i edukacyjne w celu ograniczenia niedoborów wody w rolnictwie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności

Z dniem 14.05.2019 r. Prezes PGW WP powołał Marka Duklanowskiego na stanowisko Dyrektora RZGW[8]. W okresie wcześniejszym stanowisko Dyrektora zajmowali: od 2.01.2018 r. do 11.05.2018 r. Łukasz Kolanda, od 12.05.2018 r. do 12.03.2019 r. Tomasz Pietras, od 13.03.2019 r. do 13.05.2019. r. Bogdan Zakrzewski. (akta kontroli str. 5-12)

OBSZAR

1. Realizacja zadań mających na celu przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie

1.1. RZGW uczestniczyło w przygotowaniu projektu PPSS. Pracownicy RZGW, w ramach grupy roboczej powołanej ds. opracowania PPSS, współpracowali (w formie e-mail) z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej[9] i wykonawcą projektu.

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *(…) Polega to obecnie (na prośbę zamawiającego, tj. KZGW) na współpracy z wykonawcą i udostępnianiu posiadanych informacji i materiałów, udziale w organizowanych spotkaniach, a w szczególności weryfikacji i opiniowaniu powstających opracowań, wchodzących w skład sporządzanego obecnie PPSS. Podkreślić należy, że odbywa się to w „trybie roboczym" poprzez wymianę bardzo dużej ilości maili (…).*

(akta kontroli str. 138-139, 474-478)

Zgłoszone przez RZGW uwagi do projektu PPSS dotyczyły m.in. prawidłowego określenia współrzędnych lokalizacji siedmiu zadań inwestycyjnych planowanych w rejonie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, przekazania na potrzeby projektu Planu informacji o głębokościach tranzytowych na Odrze z lat 2010-2019.
Od 17.12.2018 r. do 15.02.2019 r. przeprowadzano w formie elektronicznej ankietyzację interesariuszy Planu przeciwdziałania skutkom suszy, uruchomioną przez wykonawcę projektu (m.in. poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej KZGW[10]). Pracownicy RZGW wzięli udział w dwóch spotkaniach konsultacyjnych prowadzonych w ramach półrocznych konsultacji społecznych, które odbyły się 8.10.2019 r w Szczecinie oraz 9.10.2019 r. w Koszalinie.

(akta kontroli str. 139-148)

Według stanu na 1.01.2018 r. dla obszarów regionu wodnego województwa zachodniopomorskiego sporządzone zostały następujące dokumenty: *Adaptacja projektu planu przeciwdziałania skutkom suszy do ogólnopolskich metodyk*; *Prognoza oddziaływania na środowisko Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego w regionie wodnym*

[7] Dalej: ZZ.
[8] Dalej: Dyrektor.
[9] Dalej: KZGW.
[10] M.in. na stronie internetowej: www.ankieta.stopsuszy.pl

Ucker; *Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego w regionie wodnym Ucker*[11]. Dokumenty przekazano KZGW 28.03.2017 r.

Głównym zadaniem PPSS z 2016 r. było wyznaczenie obszarów zagrożonych różnymi typami suszy, wskazanie propozycji kierunków działań (technicznych oraz nietechnicznych), mających na celu przeciwdziałanie i łagodzenie skutków suszy. W ramach etapu I opracowania ww. planu przeprowadzono analizę występowania zjawiska suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ucker w podziale na typy suszy (atmosferyczna i glebowa, hydrologiczna, hydrogeologiczna) wraz z określeniem jej rozkładu przestrzennego. Analiza była podstawą dla określenia obszarów zagrożonych suszą i ich hierarchizacji, określenia listy gmin narażonych na wystąpienie zjawiska suszy i prezentacji wyników analiz na mapach. Na bazie wskaźników wyznaczonych zgodnie z przyjętą metodyką, wyznaczone zostały obszary zagrożone różnymi typami susz:

- atmosferyczną najbardziej[12] zagrożona była południowa i środkowo-wschodnia część regionów wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego;
- hydrologiczną – tereny całego regionu wodnego[13], z wyjątkiem kilku gmin;
- rolniczą – tereny wschodniej części regionu o znacznym stopniu zagrożenia oraz pozostałe tereny rejonu o umiarkowanym stopniu zagrożenia, z wyjątkiem kilku gmin (Choszczno – miasto i obszar wiejski, Cedynia – miasto, Mieszkowice – miasto, Trzcińsko-Zdrój – obszar wiejski, Dziwnów – miasto, Wolin – miasto, Ustronie Morskie, Będzino, Kołbaskowo, Bielice, Przelewice, Pyrzyce – miasto i obszar wiejski, Warnice, Ustka – obszar wiejski, Suchań – miasto);
- hydrogeologiczną – tereny zachodniej i częściowo wschodniej części regionu.

W PPSS z 2016 r. określono wykaz działań:

- krótkoterminowych i bieżących, w tym: działań prawnych; działań technicznych (z zakresu dostarczania wody z innych rejonów oraz innych działań, skutecznie wpływających na łagodzenie skutków suszy); zadań bieżących (stwarzających możliwość szybkiego i doraźnego zastosowania w momencie wystąpienia sytuacji kryzysowej);
- długoterminowych (wieloletnich): zadań mających charakter rozwojowy (podlegających modyfikacjom i aktualizacjom w długiej perspektywie czasowej); działań technicznych (zwiększających zasoby wody i umożliwiających ich wykorzystanie w czasie jej niedoboru i wpływających na łagodzenie skutków suszy); działań nietechnicznych (zwiększających retencję i zasoby wód powierzchniowych i podziemnych).

Znaczącym stopniem narażenia na suszę rolniczą objęto 44 gminy (ze 185), a potrzebę budowy nowych obiektów retencyjnych zidentyfikowano w 23 gminach[14].

(akta kontroli str. 150-151, 206, 221-237, 469-471)

---

[11] Praca *Adaptacja projektu planu przeciwdziałania skutkom suszy do ogólnopolskich metodyk* w ramach, której powstał *Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego w regionie wodnym Uecker* (dalej: PPSS z 2016 r.) zostały wykonane przez firmę (…) z Wrocławia na podstawie umowy zawartej w wyniku przeprowadzenia przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Praca *Prognoza oddziaływania na środowisko Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego w regionie wodnym Uecker* została wykonana przez Główny Instytut Górnictwa z Katowic na podstawie umowy zawartej w wyniku przeprowadzenia przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

[12] O tzw. bardzo znaczącym stopniu.

[13] Szczególnie zagrożone suszą były: gminy Bierzwnik, Krzęcin, Pełczyce (miasto i obszar wiejski), Choszczno (miasto), Goleniów (miasto), Moryń (miasto), Widuchowa, Polanów (miasto), Myślibórz (miasto), Pyrzyce (miasto), Sulęcin (obszar wiejski).

[14] Pełczyce (miasto), Choszczno (obszar wiejski), Drawsko Pomorskie (obszar wiejski), Goleniów (obszar wiejski), Osina, Gryfice (obszar wiejski), Moryń (miasto), Golczewo (obszar wiejski), Kamień Pomorski (obszar wiejski), Świerzno, Wolin (obszar wiejski), Polanów (obszar wiejski), Biesiekierz, Dębno (obszar wiejski), Kozielice, Lipiany (miasto i obszar wiejski), Warnice, Stargard Szczeciński (miasto), Marianowo (20), Świdwin (miasto i obszar wiejski), Połczyn Zdrój (obszar wiejski).

Dyrektor wyjaśnił m.in.*(…) z dniem 1.01.2018 r. (zmiana ustawy Prawo wodne*[15]*) ustawodawca nie przewidział obowiązywania dotychczas już sporządzonych Planów przeciwdziałania skutkom suszy(regionów wodnych) i brak jest podstaw prawnych do stosowania ustaleń zawartych w tych planach. Nie może on również stanowić podstawy do wydawania jakichkolwiek wiążących wytycznych w zakresie podejmowania działań mających zmierzać do przeciwdziałania skutkom suszy. Może on jedynie służyć, jako materiał poglądowy i analityczny do dalszych i innych opracowań. Tak też się stało i Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ucker został przekazany obecnemu wykonawcy (…). W trakcie prac dokonano aktualizacji metodyki oraz dokonano analizy PPSS w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ucker miedzy innymi pod kątem wypracowania ujednoliconego podejścia w skali kraju. W efekcie wykonawca wyznaczył obszary zagrożone różnymi typami susz w obszarach dorzeczy, a także określił katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. W porównaniu do PPSS w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ucker wprowadzono inny sposób przedstawienia obszarów zagrożonych różnymi rodzajami suszy, w większym stopniu ogólnikowości (Mapy całego kraju). Dotyczy to także wskazania katalogu działań różniących się od wskazanych w PPSS w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ucker. Jednakże część działań określonych w PPSS na obszarze dorzeczy można, mimo innej nazwy, przyporządkować do działań wypracowanych w PPSS w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ucker. (…).* (akta kontroli str. 469-470, 472-473)

Spośród 25 działań określonych w PPSS z 2016 r. – 19 zostało ujętych w nowym projekcie PPPS. W ramach założeń pięciu działań PPSS z 2016 r. (nr 11, 13, 17, 18 i 19), wg stanu na 30.06.2020 r. RZGW zaplanował w latach 2020-2027 realizację 17 zadań mających na celu przeciwdziałaniu skutkom suszy w rolnictwie, w tym:

- 13 zadań inwestycyjnych określonych w projekcie PPSS i PKZW, dotyczących, m.in. zwiększenia retencji korytowej i jeziorowej;
- cztery zadania utrzymaniowe określone w PKZW.

(akta kontroli str. 510-522, 271, 274-277, 286-292)

W ramach działań określonych w PPSS z 2016 r., RZGW podjął w 2019 r. działania w celu realizacji dwóch zadań inwestycyjnych, zgłoszonych do projektu PPSS, mających na celu m.in. zwiększenie retencji na obszarach rolniczych i leśnych, renaturyzację koryt, cieków i ich brzegów oraz budowę/modernizację obiektów małej retencji na obszarze 11 z 166 gmin sklasyfikowanych, jako obszary o znacznym lub umiarkowanym stopniu zagrożenia suszą, tj.:

- *Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap I* (2020-2021)[16]. Zadanie zaplanowano do realizacji m.in. na obszarze dziesięciu zagrożonych suszą gmin: Choszczno, Drawsko Pomorskie, Goleniów, Gryfice (obszary wiejskie), Moryń (miasto i obszar wiejski), Świerzno, Szczecin (na rzece Płoni), Lipiany (miasto i obszar wiejski);
- *Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap II* (2020-2027)[17]. Zadanie zaplanowano do realizacji m.in. na obszarze dwóch zagrożonych suszą gmin: Osina i Świerzno.

W 2018 r. podpisano umowy na dofinansowanie ww. zadań ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. (akta kontroli str. 516-522, 589-590, 797-798)

[15] Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r., poz. 310). Dalej: ustawa Prawo wodne.

[16] Obejmujące swoim zakresem jeziora: Morzycko, Kościuszki, Kościelne, Korytowo, Raduń, Gągnowo, Trzygłowskie Drugie oraz rzeki: Stuchowska Struga i Płonia.

[17] Obejmujące swoim zakresem Łabędzie Bagno oraz rzekę Inę.

RZGW nie zlecał, na potrzeby opracowania projektu PPSS, wykonania analiz dotyczących możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych. (akta kontroli str. 150-151, 246-247, 385)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *(…) Zgodnie z pismem KPP.640.8.2020.IM z 19.02.2020 r. (…), RZGW wspólnie z ZZ sporządził (...) „Zestawienie potrzeb w zakresie pilnych remontów budowli piętrzących", gdzie zestawiono budowle, których remont lub uzyskanie zgody wodnoprawnej pozwoliłoby osiągnąć efekty w postaci zwiększenia retencji korytowej i co za tym idzie przeciwdziałanie skutkom suszy. (…) pozycje wybrane przez KZGW, które później złożyły się na zadania PKZW (…). Dodatkowo od kwietnia 2020 r. ZZ wraz z podległymi im NW dokonywały analiz możliwości zwiększenia retencji na ciekach poprzez podpiętrzenie wód przy użyciu urządzeń wodnych będących własnością RZGW lub też przez odpowiednią pracę pompowni. Analizowano możliwość wykorzystania urządzeń zlokalizowanych na całym terenie działalności RZGW – teren ten obejmuje następujące zlewnie: Zlewnia Dolnej Odry, Zlewnia Iny i Płoni, Zlewnia Dziwny i Regi oraz Zlewnia Parsęty i Wieprzy. Następnie w wyniku tych analiz uzyskano piętrzenia na poszczególnych urządzeniach oraz sprawowano odpowiednie prace pompowni w celu retencjonowania wód, np. w kanałach pompowych (…).*

(akta kontroli str. 772-773)

RZGW nie monitorował okresów suszy i nie wyznaczał obszarów, na których wystąpiła susza.

Dyrektor RZGW wyjaśnił m.in.: *(…) monitorowaniem tego zjawiska zajmują się wyspecjalizowane instytucje: w zakresie suszy atmosferycznej/meteorologicznej i hydrologicznej: (…) Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – PIB; w zakresie suszy hydrogeologicznej: (…) Państwowy Instytut Geologiczny – PIB; w zakresie suszy glebowej/rolniczej: Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB, Instytut Geodezji i Kartografii – PIB oraz Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach. RZGW korzystając z powyższych danych od maja br. tworzy raporty dotyczące występowania suszy, które są kierowane do jednostki nadrzędnej tj. do KZGW. Pracownicy Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej RZGW zobligowani są również do codziennego raportowania (…) dotyczące sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej w regionie wodnym Dolnej Odry i rzek Przymorza Zachodniego (…).*

(akta kontroli str. 246-266, 800-801)

1.1.2. W latach 2018-2019 nie planowano zadań dotyczących inwestycji, mających na celu wyłącznie przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie. Od 2020 r. w wieloletnich programach planowanych inwestycji (m.in. założeniach PKZW[18], projekcie PPSS i Planie Planowanych Inwestycji[19]) uwzględniono zadania dotyczące przeciwdziałania niedoborom wody w rolnictwie, w tym na obszarze rejonów wodnych będących we właściwości RZGW.

(akta kontroli str. 267-277, 527)

Dyrektor wyjaśnił m.in. (…) *RZGW realizuje zadania związane z ogólnie pojętą gospodarką wodną, która polega na kompleksowym wykonywaniu zadań związanych z ochroną przed powodzią i suszą, zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne. PGW WP nie realizuje projektów uwzględniających wyłącznie działania związane z przeciwdziałaniem niedoborom wody w rolnictwie – jest to tylko część*

[18] Obejmujące zadania polegające w szczególności na remoncie lub odbudowie urządzeń wodnych na ciekach, w celu zwiększenia retencji korytowej i jeziornej.
[19] Dalej: PPI.

wszystkich zadań i grup użytkowników, dla których konieczne jest prawidłowe gospodarowanie wodami. (akta kontroli str. 267)

Według stanu na 30.06.2020 r. w PPI zaplanowano 44 zadania inwestycyjne na obszarze działania RZGW, w tym 13 inwestycji dotyczących przeciwdziałania niedoborom wody w rolnictwie, z tego:

a) siedem zadań w ramach projektu PPSS (do realizacji w latach 2020-2027):

- *Retencja w zlewni rzek Uniesty i Polnicy* (2022-2023);
- *Stabilizacja poziomu zwierciadła wody w jeziorze Kiełpino* (w 2022 r.);
- *Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap I* (2020-2022);
- *Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap II* (2020-2027);
- *Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych ze zlewni rzeki Bukowej wraz ochroną przed powodzią terenów gminy Dobra, Kołbaskowo i Szczecin leżących w zlewni rzeki Bukowej* (2022-2027);
- *Budowla regulująca przepływ wód rzeki Regi na odcinku Kłodkowo – Gąbin – retencja dolinowa* (2022-2027);
- *Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w regionie wodnym Dolnej Odry* (2021-2027).

Celem zadań inwestycyjnych projektu PPPS jest m.in. przywrócenie dwufunkcyjności urządzeń melioracyjnych[20], w celu zapewnienia retencji wód na użytkach rolnych w okresie suszy (ok. 2 528,8 tys. m^3)[21].

b) sześć zadań w ramach PKZW (do realizacji w latach 2020-2022) dotyczących m.in. odbudowy 162 urządzeń wodnych w celu uzyskania, m.in. retencji korytowej w łącznej ilości 667,5 tys. m^3:

- *Retencja korytowa – program nawodnień rolniczych na terenie działania Zarządu Zlewni w Gryficach* (2020-2022);
- *Węzeł wodny – zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin* (2020-2022);
- *Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Wysypy Wolin* (2020-2021);
- *Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Lewińskiej Strugi* (2020-2021);
- *Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Kanału Karsiborskiego* (2020-2021);
- *Odbudowa jazu w Kluczewie na rzece Mała Ina wraz z wymianą kompletnych mechanizmów* (2020-2022).

Do PKZW wprowadzono zadania inwestycyjne z uwzględnieniem terenów rolniczych, mających na celu poprawę zdolności retencyjnej na obszarze danej zlewni. (akta kontroli str. 271, 274-277, 527, 760-761)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: (…) *Po przeprowadzonej przez pracowników RZGW analizie terenowej, stwierdzono, iż istniejące obiekty w skutek degradacji pozbawione zostały dotychczasowej funkcji umożliwiającej piętrzenie i retencjonowanie wody. Uzasadnienie lokalizacji inwestycji zgłaszanych przez Nadzory Wodne wynikały ze złego stanu technicznego lub całkowitej dekapitalizacji urządzeń wodnych.*

(akta kontroli str. 268)

1.1.3. W latach 2018-2020 RZGW realizował zadania utrzymaniowe w ramach *Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną*, w tym także podejmował

[20] Tj. dobudowy istniejących urządzeń lub budowy nowych urządzeń (ok. 30).

[21] Dla dwóch zadań retencja określona zostanie na etapie przygotowywania dokumentacji technicznej.

działania doraźne mające na celu zwiększenie retencji korytowej/jeziornej, które polegały m.in. na:

- sterowaniu elementami zamykającymi jazów, przepustów i zastawek w celu podpiętrzenia wody w ciekach i jeziorach, z tego: w 2018 r. dokonano piętrzeń na 26 obiektach/budowlach piętrzących w wyniku, których uzyskano retencję w ilości 2 090,12 tys. m^3, w 2019 r. – na 39 obiektach (2 120,72 tys. m^3), w 2020 r. (do 30.06.) – na 95 obiektach[22] (3 728,28 tys. m^3);
- analizie wpływu oddziaływania tam bobrowych utworzonych na rzekach i innych zbiornikach wodnych (20) w 2020 r. (tj. podejmowaniu decyzji o nierozbieraniu niezagrażających tam bobrowych, które tworzyły doraźną retencję korytową). Nie gromadzono danych o osiągniętych rezultatach dotyczących zwiększenia retencji korytowej;
- modyfikacji sposobu zagospodarowania obiektów wodnych w 2020 r. – poprzez wstrzymywanie pompowania na kanałach pompowych do poziomów minimalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym, w celu utrzymywania poziomów wody w zbiorniku wyrównawczym w granicach najwyższego dopuszczalnego poziomu. Nie gromadzono danych o osiągniętych rezultatach dotyczących zwiększenia retencji korytowej.

Zadania prowadzone były na administrowanych przez RZGW ciekach i urządzeniach wodnych, przez ZZ i Nadzory Wodne[23] lub w ramach stałej obsługi cieków i pompowni. (akta kontroli str. 278-285, 373-381)

W latach 2018-2019 nie planowano zadań utrzymaniowych, mających na celu wyłącznie przeciwdziałania niedoborom wody w rolnictwie. Zadania utrzymaniowe dotyczące przeciwdziałaniu skutkom suszy zostały określone w PKZW (od 2020 r.), tj.:

- *Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, rzeka Czarna, rzeka Jadwiżynka, rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) – w zakresie robót remontowych;*
- *Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, rzeka Czarna, rzeka Jadwiżynka, rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) – w zakresie opracowań operatów wodnoprawnych;*
- *Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Tywa;*
- *Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Iny (środkowej).*

W ramach ww. zadań zaplanowano do realizacji w 2020 r. prace na 22 urządzeniach wodnych oraz uzyskanie zgód wodnoprawnych do 31 urządzeń wodnych (m.in. w celu zwiększenie retencji korytowej w ilości 91 tys. m^3 na obszarze oddziaływania 948,5 ha).

(akta kontroli str. 278-279, 286-292, 304-305, 382-383)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *Wśród wszystkich zadań ujętych w Programie realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną, który corocznie realizuje RZGW, w ramach przyznanych na działania utrzymaniowe środków finansowych, można wyodrębnić zadania, których realizacja pośrednio wpływa na zwiększenie retencji korytowej i przeciwdziałaniu niedoborom wody w rolnictwie. W Programie utrzymania znajdują się zadania kompleksowo traktujące utrzymanie wód i obiektów i nie są dzielone według celów, gdyż realizacja jednego zadania pozwala uzyskać wiele efektów np. zapobieganie skutkom powodzi jak też skutkom suszy, a więc w konsekwencji ma na celu utrzymanie warunków optymalnych. Przykładowymi działaniami przyczyniającymi się pośrednio do spowolnienia spływu wód oraz zwiększania*

[22] W tym 17 urządzeń było w dobrym stanie technicznym (nie wymagało konserwacji, napraw, oraz remontów).
[23] Dalej: NW.

retencji korytowej cieków i retencji dolinowej są piętrzenia na obiektach hydrotechnicznych i wstrzymanie się od usuwania tam bobrowych. Podczas wyboru lokalizacji wykonania ww. zadań kierowano się głównie kryterium, że uzyskana retencja powinna oddziaływać na użytki rolne i zielone.

(akta kontroli str. 278-279, 714)

RZGW nie posiadał dokumentacji dotyczącej realizacji prac utrzymaniowych w latach 2015-2017 realizowanych przez Zachodniopomorski Zarządu Urządzeń Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. (akta kontroli str. 279-280)

W latach 2018-2019 RZGW wykonał prace utrzymaniowe w stosunku do wód będących we władaniu Wód Polskich łącznie na 670,933 km: 103,318 km w 2018 r. i 567,615 km w 2019 r. W 2020 r. zaplanowano prace łącznie na 668,308 km wód.

(akta kontroli str. 280)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *Podczas prac nad projektami programów utrzymaniowych w latach 2019-2020 nie poruszano zagadnień planowania prac utrzymaniowych na obszarach zidentyfikowanych, jako zagrożone wystąpieniem zjawiska suszy, w szczególności ekstremalnie z uwagi na to, iż wśród zadań utrzymaniowych nie wyodrębniano tych dedykowanych wyłącznie przeciwdziałaniu skutkom suszy. RZGW nie posiada danych dotyczących obniżenia poziomu retencji (…).*

(akta kontroli str. 278-279)

1.1.4. RZGW monitorował oraz koordynował inwestycje w zakresie przeciwdziałania niedoborom wody w rolnictwie (projektu PPSS i PKZW). W ramach monitoringu, co miesiąc przekazywano do KZGW, sprawozdania o podjętych działaniach w celu realizacji zadań.
RZGW nie realizował w ramach zadań inwestycyjnych budowy instalacji nawadniających pola uprawne z wykorzystaniem wód zgromadzonych w istniejących zbiornikach wodnych.

(akta kontroli str. 293-294, 301, 304-305, 693-695)

Dyrektor wyjaśnił, m.in.: *(…) od 1.01.2018 r. do 30.06.2020 r. nie wpłynęły stosowne wnioski od podmiotów zainteresowanych tego typu nawodnieniami pól uprawnych*.

(akta kontroli str. 294)

Do 30.06.2020 r. nie zrealizowano ww. zadań i nie osiągnięto planowanych rezultatów.

(akta kontroli str. 304-305, 693-695)

1.1.5. Dyrektor wyjaśnił m.in.: *RZGW w latach ubiegłych/poprzednich nie analizował doświadczeń z realizacji programów małej retencji, z uwagi na to, iż nie było programów dedykowanych tylko i wyłącznie temu zagadnieniu. (…) Efektem realizacji Programu utrzymania jest utrzymywanie pełnej sprawności i poprawnego działania urządzeń wodnych i obiektów związanych z gospodarką wodną, poprzez wykonywanie remontów i konserwacji, dzięki czemu mogą one spełniać swoją funkcję, tj. przyczyniać się do kształtowania zasobów wodnych na danym terenie (w tym w zakresie przeciwdziałania powodzi lub/i pośrednio uzyskiwania efektów małej retencji).*

(akta kontroli str. 306-307)

1.1.6. RZGW monitorował oraz koordynował działania podjęte w celu realizacji czterech zadań utrzymaniowych (PKZW). W ramach monitoringu, co miesiąc przekazywano do KZGW, sprawozdania o podjętych działaniach w celu realizacji zadań.

(akta kontroli str. 326-383)

Do 30.06.2020 r. nie zrealizowano ww. zadań i nie osiągnięto planowanych rezultatów.

(akta kontroli str. 304-305, 365-368)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *(…) W roku 2020 planowane jest zakończenie wszystkich zadań w zakres, których wchodzi konserwacja/remont 22 urządzeń wodnych oraz uzyskanie zgód wodnoprawnych do 31 urządzeń wodnych (…).*

(akta kontroli str. 326-327)

1.1.7. RZGW podejmował działania, określone w art. 240 ust. 3 pkt 6, 25 i 26. Prawo wodne, w celu zapewnienia na potrzeby rolnictwa wody w odpowiedniej ilości i jakości, w tym:

- RZGW brał udział w pracach krajowych grup roboczych, w przygotowaniu dokumentacji planistycznych, m.in. aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. W ramach udziału w pracach krajowej grupy roboczej ds. analizy presji uczestniczył w opracowaniu pracy pn. *Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych*[24] (przekazanych RZGW 1.07.2020 r.)[25].

  Dyrektor wyjaśnił m.in. *(…) Wyniki przedmiotowej pracy zostaną wykorzystane podczas przygotowania drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, których zatwierdzenie planowane jest na 2021 r. Wydział Planowania w Gospodarowaniu Wodami analizuje wyniki przedmiotowej pracy, w tym zrealizowanego w jej ramach bilansowania wód powierzchniowych, m.in. w celu rozpoznania zlewni problematycznych pod względem deficytów zasobów wód powierzchniowych oraz pod względem presji zanieczyszczeń na potrzeby podjęcia dalszych działań mających na celu zapewnienie wody w odpowiedniej ilości i jakości na potrzeby różnych użytkowników wód, w tym na potrzeby rolnictwa.*

- RZGW otrzymał w 20.05.2020 r. wyniki pracy pn. *Dalsza charakterystyka wód podziemnych zgodnie z załącznikiem II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej wraz z oceną ryzyka* – realizowanej na poziomie ogólnokrajowym[26].

  Dyrektor wyjaśnił m.in. *(…) Aktualnie Wydział Planowania w Gospodarowaniu Wodami analizuje wyniki przedmiotowej pracy, (…) w celu rozpoznania problemów związanych z deficytem zasobów wód podziemnych na potrzeby podjęcia dalszych działań mających na celu zapewnienie wody w odpowiedniej ilości i jakości na potrzeby różnych użytkowników wód, w tym na potrzeby rolnictwa (…).*

- Dyrektor wydał w latach 2014-2017 r. rozporządzenia w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz warunków korzystania z wód siedmiu zlewni rzecznych, (m.in. Międzyodrze – Zalew Szczeciński – wyspy Wolin i Uznam; Wieprzy; Regi).

  Dyrektor wyjaśnił m.in. *(…) związku z prowadzonymi w okresie od 2011 do 2017 roku bilansami wodnogospodarczymi, których wyniki znalazły*

[24] Realizowanej na zlecenie KZGW w latach 2019-2020 (praca została odebrana 26.06.2020 r.).

[25] Przedmiotem pracy było bilansowanie wód powierzchniowych – w pracy obliczono dla każdej zlewni bilans poborów i zrzutów oraz przeanalizowano wpływ poborów na zasoby dyspozycyjne wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych w kraju. Zidentyfikowano jednolite części wód powierzchniowych podlegające bardzo silnej presji na zasoby wód, uwzględnione przy ocenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych. Praca zawierała również analizę jakościową.

[26] W dokumencie dokonano oceny stanu jednolitych części wód podziemnych wraz z oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. przeprowadzono przegląd presji i oddziaływań na wody podziemne, które odniesiono do wyników oceny stanu jednolitych części wód podziemnych oraz wykonano ocenę wpływu presji na stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych w jednolitych części wód podziemnych.

odzwierciedlenie w obecnie obowiązujących rozporządzeniach ustalających warunki korzystania z wód regionu wodnego oraz zlewni na obszarze RZGW, a także w związku z wykonywanymi dokumentacjami planistycznymi na potrzeby kolejnej, drugiej aktualizacji Planu gospodarowania wodami nie było potrzeby prowadzenia podobnych analiz. Niemniej jednak Zarząd podejmuje działania mające na celu bilansowanie ilościowe i jakościowe wód powierzchniowych i podziemnych. Obecnie opracowywana jest koncepcja sposobu i formy gromadzenia danych w układzie niezbędnym do prowadzenia tego rodzaju analiz. (akta kontroli str. 384-437)

RZGW podejmował działania w celu współpracy z właściwymi instytucjami w zakresie zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa, m.in. poprzez:

a) realizację założeń i zadań trójstronnego porozumienia zawartego 6.08.2018 r. pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim, RZGW, a Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie w ramach realizacji polityki rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego. Celem porozumienia było wsparcie finansowe istniejących i nowo powstałych spółek wodnych, przeznaczone na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych na terenie województwa[27]. W okresie od 2018-2020 (do 30.06.) RZGW zaopiniował pozytywnie 40 wniosków o dotację dla bieżącego utrzymania urządzeń melioracji wodnych - konserwacji rowów i urządzeń melioracyjnych (10 w 2018 r., 14 w 2019 r. i 16 do 3.06.2020 r.);

b) wprowadzenie od 28.08.2019 r., z inicjatywy RZGW (za zgodą Prezesa PGW WP[28]), procedury uproszczonego dostępu do ujęć wody w celach rolniczych (wszczynanej na wniosek)[29]. Do 30.06.2020 r. nie wypłynął wniosek o tymczasowy uproszczony dostęp do ujęć wody w celach rolniczych.

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *W roku 2019 w ramach przeciwdziałania skutkom suszy w rolnictwie RZGW wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zachodniopomorskiego środowiska rolniczego (z uwagi na trudne warunki pogodowe związane z suszą glebową, a także liczne postulaty rolników), wyraził zgodę na tymczasowy uproszczony dostęp do ujęć wody w celach rolniczych. Z takim postulatem do dyrekcji RZGW zwróciła się Solidarność Rolników Indywidualnych Pomorza Zachodniego, zwracając uwagę na poważny problem suszy glebowej w naszym województwie. 28 sierpnia 2019 r. odbyło się spotkanie informacyjne w tej sprawie, podczas którego dyskutowano o procedurach, koniecznych do złożenia wniosków oraz szerszej współpracy pomiędzy rolnikami a PGW Wody Polskie (…);*

c) organizowanie przez jednostki PGW WP spotkań (bezpośrednich lub w formie wideokonferencji) oraz udzielanie telefonicznych informacji przedstawicielom jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucjom związanym z sektorem rolnictwa – w ramach realizacji działań doraźnych mających na celu zwiększenie retencji korytowej oraz założeń PKZW.

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *(…) Bezpośrednim celem spotkań było przede wszystkim omówienie problemów związanych m.in. z suszą, koordynacją bezpośrednich inicjatyw, w tym możliwych działań zwiększających retencję, określenie zasad*

[27] Do zadań RZGW należało m.in. opiniowanie i weryfikowanie pod względem merytorycznym wniosków o dotację celową, zawierających kosztorysy sporządzone przez spółki wodne; udział w odbiorach końcowych prac zrealizowanych przez spółki wodne; zgłaszanie opinii i konsultowanie istotnych zagadnień, powstałych w trakcie realizacji prac objętych dotacją.

[28] Pismo znak SZ.RPU.071.24.2019.AWW z 9.09.2019 r.

[29] Na terenie RZGW istniało 34 ujęć, które mogły być wykorzystywane do nawodnień rolniczych (na obszarze NW: Goleniów – osiem; Koszalin – dziewięć; Miastku – cztery; Sławno – dziewięć, Szczecin – trzy, Gryfino – jedno).

i zakresu współpracy dotyczących obsługi urządzeń wodnych mających znaczenie dla retencji, (…) zwiększenie terenowej koordynacji działań w zakresie retencji, poprzez m.in. ustalenie potrzeb tj. określenie terenów wymagających nawodnień oraz wypracowanie najlepszych standardów działań w tym obszarze. Wszystkie te działania stanowią początek Partnerstwa Wodnego rozumianego, jako praktyczną współpracę PGW WP z ww. interesariuszami w celu przeciwdziałania skutkom suszy (…);

d) prace w ramach krajowych grup roboczych powołanych do przygotowania dokumentacji planistycznych, w tym opracowania: Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy[30] oraz Planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy. (akta kontroli str. 438-466, 737-755)

1.1.8. W ramach zadania *Retencja Korytowa – Program Nawodnień Rolniczych na terenie Zarządu Zlewni w Gryficach* (PKZW) zaplanowano nawodnienie 2 300 ha gruntów rolnych na terenach zlewni rzeki Regi i Dziwny, którymi objętych zostanie 20 rzek i 53 kanały. W ramach zadania zaplanowano budowę/odbudowę łącznie 146 urządzeń wodnych (jazów, zastawek, przepusto-zastawek i stopni) i uzyskanie retencji w ilości 440 tys. m^3. Całkowity koszt zadania oszacowano na kwotę 9 300 000 zł. Okres realizacji zadania zaplanowano na lata 2020-2022, z tego: w 2020 r. – wykonanie dokumentacji technicznej i rozpoczęcie etapu pozyskiwania pozwoleń; w 2021 r. – zakończenie procesu opracowywania dokumentacji projektowej i uzyskania pozwoleń oraz rozpoczęcie robót budowlanych; w 2022 r. – kontynowanie i zakończenie robót budowlanych.
Według stanu na 18.08.2020 r. rozpoczęto procedurę przetargową na wykonanie dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem niezbędnych zgód i pozwoleń (decyzje środowiskowe, decyzje lokalizacyjne, pozwolenia wodnoprawne oraz pozwolenia na budowę) dla 145 urządzeń. W dniu 6.07.2020 r. podpisano umowę na wykonanie do 31.07.2020 r. aktualizacji dokumentacji projektowej dotyczącej modernizacji rurociągu na rzece Grzybnica (w km 20+861 – 21-700) – polegającej na montażu nowych urządzeń (rurociąg, zastawka). Wartość umowy wynosiła 9 840 zł. Pracę wykonano 30.07.2020 r. Termin płatności określono na 30.08.2020 r.
(akta kontroli str. 293, 304-305, 530, 716-719, 727-736)

Dyrektor wyjaśnił m.in. *(…) Zadanie to jest na zaawansowanym etapie konsultacji społecznych oraz doprecyzowania szczegółów zagadnienia. Przeprowadzono spotkania informacyjne z lokalną społecznością, mieszkańcami gmin i przedstawicielami instytucji, dotyczące budowy przedmiotowych urządzeń, w celu zebrania informacji i ustalenia priorytetów zagadnienia. Spotkanie z przedstawicielem Towarzystwa Miłośników Rzeki Regi oraz z przedstawicielem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska 22.06.2020 r. (…). Odbyło się również spotkanie z przedstawicielami Lasów Państwowych, na których poruszane były zagadnienia dotyczące ustanowienia praw własnościowych do gruntów, które mogą wejść w obszar oddziaływania realizowanej inwestycji. Spotkanie z przedstawicielami Lasów Państwowych w dniu 08.07.2020 r. (…). W chwili obecnej trwają prace nad ustaleniem i uzgodnieniem właściwej procedury dotyczącej ewentualnego przekazania praw do dysponowania danymi nieruchomościami, z właścicielami i użytkownikami gruntów. Trwają prace nad przygotowaniem postępowań przetargowych dla działań przewidzianych do realizacji w zakresie zadania pilotażowego. (…) Ciągłość migracyjna i przepływ nienaruszalny na ciekach naturalnych zostanie zachowany dzięki budowie*

[30] Zadania dotyczące współpracy w podejmowaniu działań mających na celu zapewnienie na potrzeby ludności, przemysłu oraz rolnictwa wody w odpowiedniej ilości i jakości realizował Wydział Planowania w Gospodarowaniu Wodami.

przepławek a do tego wprowadzone zostaną strefy buforowe i przybrzeżne z nasadzeniem trzciną. Pasy roślinności pomogą tu w redukcji związków biogennych spływających z pól do zlewni. (…) Jednocześnie w roku 2020 RZGW w Szczecinie podjął się wykonywania działań doraźnych mających na celu zwiększenie retencji korytowej. Do takich zadań należą przede wszystkim uzyskiwanie piętrzeń (za pomocą sterowania elementami zamykającymi jazów, przepustów i zastawek) na urządzeniach wodnych będących we władaniu RZGW w Szczecinie, wstrzymywania pompowania na pompowniach/kanałach pompowych oraz nierozbieranie niezagrażających tam bobrowych. (…). (akta kontroli str. 716-720, 756-757)

W ramach przeprowadzonych do dnia 30.06.2020 prac utrzymaniowych na obszarze ZZ Gryfice uzyskano piętrzenie na 41 urządzeniach w wyniku, których uzyskano retencję korytową w ilości 283,7 tys. m^3.

(akta kontroli str. 377-381, 710-712, 717-718)

1.2. RZGW koordynował realizację zadań wykonywanych przez ZZ w zakresie prowadzenia ewidencji melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów. Działanie te polegały m.in. na:

a) wsparciu organizacyjnym ZZ w prowadzeniu ewidencji w formie cyfrowej, m.in. poprzez:

- doposażenie stanowisk pracy w ZZ w oprogramowanie ArcGIS oraz przeszkolenie pracowników w obsłudze tego oprogramowania;
- scalenie baz danych pozyskanych z Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych oraz wyodrębnienie i dostosowanie ich struktury i wizualizacji do dostępnego Jednolitego Modelu Pojęciowego przewidzianego do prowadzenia ewidencji w formie elektronicznej;
- udostępnienie przygotowanych zbiorów danych w formie wektorowej i zgromadzonych map ewidencyjnych urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów w formie rastrowej dla ZZ w celu wytwarzania informacji na potrzeby Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami[31];
- wykonanie pilotażowego portalu melioracyjnego pn. *Melioracje ZZ Gryfice* do publikowania danych ewidencji melioracji wodnych[32];

b) współdziałaniu z KZGW w ramach grupy roboczej przy wdrażaniu systemu Geomelio 2020 do pełnienia funkcji podstawowego systemu teleinformatycznego dla prowadzenia ewidencji melioracji wodnych w jednostkach organizacyjnych PGW Wody Polskie. (akta kontroli str. 18-37)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: (…) *na bieżąco w RZGW podejmowane są działania w zakresie dostosowania struktur bazodanowych organizujących dane wdrażanego systemu Geomelio 2020 do nowego modelu danych i rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 5 czerwca 2020 r. w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów i ustalania obszaru, na który urządzenia melioracji wodnych wywierają korzystny wpływ[33] na zasadzie zgłaszania uwag w ramach powołanej grupy roboczej. Bazując na analizie danych Geomelio wprowadzane są korekty i uzupełnienia w zakresie ok. 100 elementów systemu takich jak: typy obiektów, atrybuty obiektów, role w powiązaniach między obiektami, powiązania pomiędzy obiektami, opis słowników danych.*

(akta kontroli str. 31)

[31] Dalej SIGW.

[32] Pilotaż prowadzony przez ZZ w Gryficach. RZGW przygotował rozwiązanie do gromadzenia i publikowania danych w zakresie urządzeń melioracji wodnych w oparciu o ArcGIS serwer umożliwiające wielodostępową edycję danych za pomocą portalu melioracyjnego pn. *Melioracje ZZ Gryfice*.

[33] Dz. U. z 2020 r. poz. 1165.

Prowadzona w RZGW w SIGW ewidencja melioracji wodnych zawierała elementy wymienione w art. 196 ust. 2 ustawy Prawo wodne. W systemie zamieszczono m.in. dane dotyczące urządzeń melioracji wodnych, ich rodzaju, liczby, lokalizacji i parametrów technicznych oraz dane dotyczące zmeliorowanych gruntów[34]. Dane w SIGW prezentowane były w formie geobazy, stanowiącej podstawowe repozytorium bazodanowe z przeznaczeniem do prowadzenia ewidencji urządzeń melioracji wodnych w formie cyfrowej (pozyskiwania i edycji danych), uzupełnionej o skany map ewidencji wód i urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów z nadanymi georeferencjami, które udostępniono do podglądu w oprogramowaniu GIS. Informacje zawarte w ewidencji w SIGW były aktualizowane o dane wytwarzane przez ZZ i przekazywane za pomocą serwera FTP do RZGW. Dla ewidencji urządzeń służących do nawadniania w RZGW utworzono w SIGW warstwy tematyczne do wprowadzania danych w zakresie: budowli piętrzących służących do podniesienia poziomu wody [35], budowli służących do nawodnień deszczownianych[36], obszarów nawadnianych – klasa obiektów powierzchniowych. (akta kontroli str. 18-25)

W latach 2018-2020 (do 30.06.) wpłynęło ogółem 320 wniosków dotyczących utrzymania urządzeń wodnych na podstawie art. 206 Prawo wodne: w 2018 r. – 229 (w tym 67 wniosków na podstawie art. 77 ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne[37] przekazanych do RZGW przez starostów), w 2019 r. – 73 i w 2020 (do 30.06) – 18.

Analizie poddano 12 spraw[38] prowadzonych na podstawie art. 205 i 206 ustawy Prawo wodne i stwierdzono, że:

- trzy sprawy zakończono wydaniem terminowo decyzji[39] i dwóch postanowień odmawiających wszczęcia postępowania[40];
- w czterech sprawach skierowano pismo do wnioskodawcy informujące o sposobie załatwienia wniosku[41];
- jedną sprawę przekazano do załatwienia zgodnie z właściwością ZZ[42];
- cztery sprawy do dnia 31.07.2020 r. był w trakcie rozpatrywania przez RZGW.

(akta kontroli str. 42-47, 53-131)

KZGW nie przeprowadzał audytów w zakresie prowadzenia spraw dotyczących utrzymania urządzeń melioracji wodnych. (akta kontroli str. 52)

1.3. W okresie objętym kontrolą zaplanowano łącznie 42 kontrole (23 – w 2019 r. i 19 – w 2020 r.), w tym osiem w zakresie gospodarowania wodą w rolnictwie,

---

[34] W ewidencji melioracji wodnych zgromadzono m.in. informacje: obręb geodezyjny, zlewnia hydrologiczna, numer i nazwa JCWP, obiekt melioracyjny, oznaczenie obiektu nadrzędnego, lokalizacja na obiekcie nadrzędnym, źródło danych geometrycznych, kategoria dokładności pozyskania danych geometrycznych, źródło danych opisowych, weryfikacja danych, oznaczenie, rodzaj melioracji wodnych, funkcja budowli, klasa budowli hydrotechnicznej, cel budowli, nazwa ZZ/NW.

[35] M. in. na potrzeby nawodnień – klasy obiektów punktowych, tj. zastawki, jazy.

[36] Klasy obiektów punktowych i liniowych tj.: pompownia deszczowniana, studzienki na rurociągu tłocznym, hydranty, ujęcie wody gruntowej, rurociągi deszczowniane stałe.

[37] Dz. U z 2017 r. poz. 1121.

[38] Losowo dobrana próba 12 spraw prowadzonych w latach 2016 -2020 (do 30.06) na podstawie art. 205 i 206 ustawy Prawo wodne: z każdego roku po trzy sprawy w toku (sprawy niezakończone wydaniem decyzji bądź postanowienia) oraz trzy sprawy zakończone wydaniem decyzji / postanowienia.

[39] Decyzja z 11.10.2018 r. znak: SZ.RUZ.514.114-4.2018.TB (od decyzji strony postępowania wniosły odwołanie do Prezesa PGW WP KZGW, na dzień 31.07.2020 r. odwołanie nie zostało rozpatrzone).

[40] Sprawy nr: SZ.RUZ.514.79-1.2018.TB oraz SZ.RUZ.514.194.2018.TB (na postanowienie strony złożyły zażalenie do Prezesa PGW WP KZGW, który uchylił je w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia postanowieniem nr 137/2019/KUZ z 4.11.2019 r. – wpłynęło do RZG 12.12.2019 r.).

[41] Sprawy nr SZ.RUZ.514.146.2018.BG, SZ.RPU.516.6.2019.AWW, SZ.RPU.515.79.2019.AWW, SZ.RPU.071. 30.2020/AWW.

[42] Sprawa nr SZ.RUZ.514.134.2018/TB.

m.in. przestrzegania warunków pozwolenia wodnoprawnego (odpowiednio trzy i pięć). W 2018 r. nie opracowano planu kontroli. (akta kontroli str. 479, 499)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *(…) Z uwagi na konieczność wykonania kontroli korespondencyjnych odstąpiono w 2018 r. od sporządzenia planu kontroli gospodarowania wodami. Ustalając listę podmiotów do kontroli o charakterze planowym, które przeprowadzane są na podstawie planu rocznego, wyboru obiektów dokonywano w oparciu o zaproponowane przez poszczególne ZZ w rejonie działania (…) – obiekty ze wskazanymi nieprawidłowościami w ich funkcjonowaniu (przede wszystkim brak przestrzegania warunków udzielonych pozwoleń wodnoprawnych lub brak pozwoleń wodnoprawnych), jak również podmioty, od których problematyczne jest pozyskanie danych na potrzeby ustalenia opłaty zmiennej. Część obiektów typowana jest również (…) w celu sprawdzenia realizacji zaleceń zarządzeń pokontrolnych, czy też w związku z wątpliwościami, co do prawidłowości funkcjonowania danego obiektu, które pojawiły się podczas wykonywania kontroli innych obiektów we wcześniejszym okresie. W przypadku kontroli o charakterze doraźnym obiekty do kontroli wskazywane są (…) przez podmioty zewnętrzne (osoby fizyczne lub państwowe oraz samorządowe jednostki organizacyjne).* (akta kontroli str. 481-482)

RZGW przeprowadził łączenie 135 kontroli[43], z tego: w 2018 r.– 37, w 2019 r. – 82 (23 kontrole planowe, tj.100% planu i 59 – doraźnych) oraz w 2020 r. (do 30.06.) – 16 (siedem z 19 kontroli planowych, tj. 36,8% planu i dziewięć – doraźnych).
W zakresie gospodarowania wodą w rolnictwie przeprowadzono łącznie 12 kontroli, z tego: w 2018 r.– pięć, w 2019 r. – pięć (trzy kontrole planowe, tj. 100% planu i dwie – doraźne) oraz w 2020 r. (do 30.06.) – dwie (jedną z pięciu kontroli planowych, tj. 20% planu i jedną – doraźną).
W 11 kontrolach dotyczących gospodarowania wodą w rolnictwie (z 12) stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na nieprzestrzeganiu warunków pozwolenia wodnoprawnego (w siedmiu przypadkach) oraz korzystaniu z wód pomimo braku pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód powierzchniowych (w czterech). W jednej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 479, 500-502)

1.4. RZGW organizowało działania informacyjne i edukacyjne dotyczące oszczędnego i solidarnego korzystania z zasobów wodnych (w tym w rolnictwie):

- edukacja wodna *Woda – źródło życia* (w latach 2018-2020) – dotycząca zagadnień ochrony wody (w tym definiowanie zjawisk suszy i powodzi), skierowana do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. W ramach ww. działań przeszkolono łącznie 3 150 dzieci (z 4 060 planowanych): w 2018 r. – 150 dzieci (i 12 opiekunów); w 2019 r. – 2 400 (i 181 opiekunów) i w 2020 r. (do 30.06.) – 600 (i 50 opiekunów);
- kampania informacyjna dotycząca Planu przeciwdziałania skutkom suszy (2019) – skierowana do rolników, doradców rolniczych, nauczycieli szkół rolniczych. W ramach kampanii odbyły się dwa spotkania (w Szczecinie i Koszalinie). Nie planowano i nie gromadzono danych o liczbie uczestników szkoleń.

Szkolenia w ramach ww. działań informacyjnych i edukacyjnych prowadzili pracownicy Zespołu Komunikacji Społecznej i Edukacji Wodnej, przy wsparciu merytorycznym pracowników ZZ w Szczecinie i Koszalinie. RGZW nie poniosło dodatkowych kosztów na organizację ww. szkoleń.
W 2020 r. w ramach konsultacji społecznych dotyczących kształtowania zasobów wodnych odbyło się 16 spotkań (z 21 zaplanowanych). Przedmiotem spotkań było

[43] Z wyłączeniem kontroli prowadzonych w trybie korespondencyjnym na potrzeby ustalenia wysokości opłaty zmiennej.

omawianie m.in.: działań retencyjnych podejmowanych przez Wody Polskie, działań inwestycyjnych związanych z retencjonowaniem wód na terenach poszczególnych ZZ, charakterystyka terenowa danych NW oraz regulacji prawnych dotyczących retencjonowania wód. Konsultacje były prowadzone przez pracowników Zespołu Komunikacji Społecznej i Edukacji Wodnej przy wsparciu merytorycznym pracowników innych komórek organizacyjnych RZGW i ZZ w Szczecinie i Koszalinie. (akta kontroli str. 503-509)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

RZGW był zaangażowany w prace nad projektem nowego PPSS, w którym uwzględniono 19 (z 25) działań związanych z zapobieganiem niedoborom wody w rolnictwie, określonych w PPSS z 2016 r. W ramach założeń pięciu działań PPSS z 2016 r., RZGW zaplanował w latach 2020-2027 realizację 17 zadań mających na celu przeciwdziałaniu skutkom suszy w rolnictwie (tj. we wprowadzonych w 2020 r. założeniach PKZW i projekcie PPSS). Mimo, że w latach 2018-2019 nie planowano zadań dotyczących inwestycji i zadań utrzymaniowych, mających na celu wyłącznie przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie, RZGW podejmował zadania, które pośrednio wpływały na zwiększenie retencji oraz niezbędne działania doraźne w celu jej zwiększenia (3 728,28 tys. m^3 w 2020 r.). RZGW monitorował działania podejmowane w celu realizacji inwestycji oraz zadań utrzymaniowych. Koordynował realizację zadań wykonywanych przez ZZ w zakresie prowadzenia ewidencji melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów, a także prac utrzymaniowych. RZGW planował i realizował kontrole gospodarowania wodami w rolnictwie oraz kampanie informacyjne i edukacyjne w celu ograniczenia niedoborów wody w rolnictwie.

2. Wydatkowanie środków publicznych przeznaczonych na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi

OBSZAR

2.1. Planowanie środków publicznych przeznaczonych na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi

W latach 2018-2019 RZGW nie planował środków finansowych przeznaczonych na inwestycje oraz zadania utrzymaniowe, mające na celu wyłącznie przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie.

W latach 2018-2020 (do 30.06.) RZGW planował wydatki na realizację zadań utrzymaniowych, w ramach corocznego planu wydatków *Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną*. Były to środki budżetu państwa. W planie finansowym (po zmianach) w ramach ww. programu zaplanowano w 2018 r. – 6 102 363 zł na realizację 40 ww. zadań utrzymaniowych, a w 2019 r. – 2 417 260,56 zł na 65 zadań. W 2020 r. (do 30.06.), w ramach ww. programu utrzymaniowego oraz PKZW, w planie finansowym (po zmianach) zaplanowano 2 389 600,81 zł na realizację 30 zadań (w tym czterech zadań w ramach PKZW na kwotę 699 000 zł[44]). (akta kontroli str. 700-715, 774-787)

W planie finansowym (po zmianach) na 2020 r. ujęto osiem zadań inwestycyjnych zaplanowanych do wykonania w latach 2020-2027[45] (z 13 ujętych w PPI). Według

[44] Z tego: Retencję korytową cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, rzeka Czarna, rzeka Jadwiżynka, rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) – w zakresie robót remontowych na 105 000 zł; Retencję korytową cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, rzeka Czarna, rzeka Jadwiżynka, rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) – w zakresie opracowań operatów wodnoprawnych – 260 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Tywa – 240 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Iny (środkowej) – 94 000 zł.

[45] W tym dwa zadania określone w projekcie PPSS oraz i sześć zadań – w PKZW.

stanu na 30.06.2020 r. koszt wszystkich 13 zadań oszacowano na kwotę 159 377 145 zł[46].

W planie finansowym (po zmianach) na 2020 r., w ramach limitów przyznanych przez KZGW, zaplanowano na realizację ośmiu zadań 8 559 098 zł[47] (w tym 2 276 000 zł ze środków finansowych Urzędu Dozoru Technicznego na realizację sześciu zadań PKZW - zgodnie z korektą KZGW przyznanych limitów na wydatki majątkowe[48]).

W planie finansowym na 2020 r. zaplanowano na dwa zadania inwestycyjne łącznie 6 283 098 zł, tj. o 2 241 953 zł (55,5%) więcej niż oszacowane przez RZGW koszty tych inwestycji (4 041 145 zł), z tego na zadanie:

- *Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap I* (PPSS) zaplanowano 1 561 049 zł, mimo że koszt zadania (określony w umowie zawartej z Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego) wynosił 1 419 605 zł, tj. o 141 444 zł więcej (10%);
- *Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap II* (PPSS) – 4 722 049 zł, mimo że koszt zadania (określony w umowie zawartej z Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego) wynosił 2 621 540 zł, tj. 2 100 509 zł więcej (89,1%).

Zadania te zaplanowano do współfinansowania z środków finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 (3 434 973 zł).

(akta kontroli str. 523-527, 530, 588-592, 764, 766-768)

Dyrektor wyjaśnił m.in: *RZGW w roku 2019 (…) otrzymał limit środków przeznaczonych na realizację projektów współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE. Według przyznanych limitów rozdzielono środki na poszczególne zadania realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 (…). W chwili obecnej zostały ogłoszone kolejne postępowania przetargowe na wyłonienie wykonawcy (…). Po rozstrzygnięciu postępowań i wyborze wykonawców harmonogram rzeczowo-finansowy zostanie uaktualniony oraz zostanie wprowadzona zmiana do planu finansowego.*

(akta kontroli str. 764-765, 769-771)

W sprawie stosowania przy ustalaniu planu finansowego RZGW priorytetów określonych przez KZGW, Dyrektor wyjaśnił m.in.: *(…) Głównym kryterium, jakie*

[46] Z tego na zadanie: Retencja w zlewni rzek Uniesty i Polnicy (PPSS) – 4 200 000 zł; Stabilizacja poziomu zwierciadła wody w jeziorze Kiełpino (PPSS) – 550 000 zł; Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap I (PPSS) – 1 419 605 zł; Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap II (PPSS) – 2 621 540 zł; Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych ze zlewni rzeki Bukowej wraz ochroną przed powodzią terenów gminy Dobra, Kołbaskowo i Szczecin leżących w zlewni rzeki Bukowej (PPSS) – 65 000 000 zł; Budowla regulująca przepływ wód rzeki Regi na odcinku Kłodkowo – Gąbin – retencja dolinowa (PPSS) – 37 000 000 zł; Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Regionie wodnym Dolnej Odry (PPSS) – 35 000 000 zł; Retencja korytowa - Program nawodnień rolniczych w ramach przeciwdziałania skutkom suszy na terenie działania Zarządu Zlewni w Gryficach (PKZW) – 9 300 000 zł; Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo (PKZW) – 1 790 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Wyspy Wolin (PKZW) – 500 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Kanału Karsiborskiego (PKZW) – 266 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Lewińskiej Strugi (PKZW) – 530 000 zł; Odbudowa jazu w Kluczewie w km 5+210 na rzece Mała Ina wraz z wymianą kompletnych mechanizmów (PKZW) – 1 200 000 zł.

[47] Z tego na zadanie: Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap I (PPSS) – 1 561 049 zł; Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap II (PPSS) – 4 722 049 zł; Retencja korytowa - Program nawodnień rolniczych w ramach przeciwdziałania skutkom suszy na terenie działania Zarządu Zlewni w Gryficach (PKZW) – 2 050 000 zł; Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo (PKZW) – 40 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Wyspy Wolin (PKZW) – 40 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Kanału Karsiborskiego (PKZW) – 26 000 zł; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Lewińskiej Strugi (PKZW) – 40 000 zł; Odbudowa jazu w Kluczewie w km 5+210 na rzece Mała Ina wraz z wymianą kompletnych mechanizmów (PKZW) – 80 000 zł.

[48] Pismo znak KEK.331.18.2020.bs z 2.07.2020 r.

przyjęło PGW Wody Polskie, przy podziale środków było zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarki wodnej, w tym finansowanie zadań dotyczących zarówno ochrony przeciwpowodziowej, przeciwsuszowej oraz działalności retencyjnej. W pierwszej kolejności realizowane są zadania objęte Nakazami Nadzoru Budowlanego oraz inwestycje wieloletnie, w tym te z zaciągniętymi na kolejne lata zobowiązaniami finansowanymi (zadania dofinansowane z Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego – RPO WZ). Zadania inwestycyjne zgłaszane są przez ZZ, a następnie wprowadzane do PPI w gospodarce wodnej. W miarę możliwości pozyskania środków finansowych zgłaszane zadania są realizowane. (akta kontroli str. 526)

2.2. Wydatkowanie środków publicznych przeznaczonych na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi

RZGW podjął działania w celu realizacji ośmiu zadań inwestycyjnych, (z 13 określonych w PPI), które zaplanowano do wykonania na lata 2020-2027[49]. Według stanu na 30.06.2020 r. nie dokonano wydatków na realizację ww. zadań, na które zaplanowano w 2020 r. łącznie na kwotę 8 559 089 zł.

Wg stanu na 4.08.2020 r. realizacja siedmiu zadań (dwóch z projektu PPSS i pięciu z PKZW) była na etapie przygotowywania lub rozpoczęcia postępowań przetargowych[50]. Jedno zadanie (*Odbudowa jazu w Kluczewie*) było w trakcie realizacji – RZGW podpisał 25.06.2020 r. umowę na aktualizację dokumentacji projektowej (53 505 zł)[51].

RZGW nie rozpoczął działań w celu realizacji pięciu (z 13) zadań inwestycyjnych, zaplanowanych do realizacji w latach 2021-2027, których koszt oszacowano łącznie na kwotę 141 750 000 zł[52].

(akta kontroli str. 523-525, 589-592, 714-715, 788-796)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: (…) *ZZ planowały zadania do realizacji w ramach przeciwdziałaniu skutkom suszy wskazując spośród planowanych działań priorytety do wykonania. (…). W pierwszej kolejności realizowane są zadania priorytetowe. Z powodu braków środków finansowych na realizację wszystkich zgłaszanych przedsięwzięć nie rozpoczęto niżej wymienionych zadań z PPSS (…). Powyższe zadania zostały zgłoszono do projektu (…) PPSS. Realizacja tych zadań na tę*

[49] Według stanu na 30.06.2020 r. Łączny koszt ośmiu zadań oszacowano na kwotę 17 627 145 zł.

[50] Z tego: Węzeł wodny - rzeka Dzierżecinka - jezioro Lubiatowo (planowany do realizacji w latach 2020-2022) – ogłoszono jeden przetarg; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Wyspy Wolin (2020-2021) – zlecono opracowania operatu wodnoprawnego i jego wykonanie oraz ogłosił przetarg; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Lewińskiej Strugi (2020-2021) –zlecono opracowanie operatu wodnoprawnego i jego wykonanie oraz ogłoszono przetarg; Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni Kanału Karsiborskiego (2020-2021) –zlecono opracowania operatu wodnoprawnego i jego wykonanie oraz ogłoszono przetarg; Retencja korytowa – Program nawodnień rolniczych w ramach przeciwdziałania skutkom suszy na terenie działania Zarządu Zlewni w Gryficach (2020-2022) – przygotowano dokumentację merytoryczną do przetargu; Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap I (2020-2021) – unieważniono trzy przetargi wszystkich dziewięciu części, czwarty przetarg był w tracie przygotowania dokumentacji (planowany termin wszczęcia postępowania 26.08.2020 r.); Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w Województwie Zachodniopomorskim – etap II – (2020-2027) ogłoszono trzeci przetarg.

[51] Realizowanej w dwóch etapach: etap I – wykonanie aktualizacji dokumentacji projektowej opracowanej w 2018 r. oraz uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w terminie do 7.12.2020 r. (na kwotę 37 453,50 zł) oraz etap II – uzyskanie wszystkich wymaganych pozwoleń, opinii, uzgodnień, warunków i decyzji wraz ostateczną decyzją pozwolenia na budowę, aktualizację kosztorysu inwestorskiego, w terminie do 25.06.2021 r. (16 051,50 zł)

[52] Według stanu na 30.06.2020 r.: Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych ze zlewni rzeki Bukowej wraz ochroną przed powodzią terenów gminy Dobra, Kołbaskowo i Szczecin leżących w zlewni rzeki Bukowej (2022-2027 – 65 000 000 zł); Budowla regulująca przepływ wód rzeki Regi na odcinku Kłodkowo – Gąbin – retencja dolinowa (2022-2027 – 37 000 000 zł); Retencja w zlewni rzek Uniesty i Polnicy (2022-2023 –4 200 000 zł); Stabilizacja poziomu zwierciadła wody w jeziorze Kiełpino (2022 – 550 000 zł); Zwiększenie retencji jeziorowej i korytowej w regionie wodnym Dolnej Odry (2021-2027 – 35 000 000 zł).

chwilę planowana jest ze środków własnych, jednocześnie RGZW planuje pozyskanie środków zewnętrznych (m.in. Unijnych) w następnej prospektywnie finansowej (2020-2027). (akta kontroli str. 525, 763-764)

RZGW podjął działania w celu realizacji wszystkich sześciu zadań wskazanych przez ZZ, jako priorytetowe. (akta kontroli str. 588)

W sprawie zagrożenia niewykorzystania w roku budżetowym 2020 środków finansowych w kwocie 8 559 089 zł przeznaczonych na realizację ośmiu zadań inwestycyjnych, dyrektor wyjaśnił m.in.: *W chwili obecnej trwają postępowania przetargowe na ww. zadania i ich realizacja na dzień dzisiejszy nie jest zagrożona.* (akta kontroli str. 763)

W latach 2018-2020 (do 30.06.) RZGW dokonywał wydatków na realizację zadań utrzymaniowych, mających pośredni wpływ na zwiększenie retencji, w ramach corocznego *Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną* oraz działania doraźne mające na celu zwiększenie retencji korytowej/jeziornej. W 2018 r. wydatkowano 6 070 470 zł na realizacje 40 ww. zadań (tj. 99,5% planu finansowego po zmianach przeznaczonego na ww. zadania[53]); w 2019 r. – 2 313 747,49 zł na 65 zadań (96%) oraz w 2020 r. (do 30.06.) – 717 283,52 zł na 30 zadań (30%)[54]. Według stanu na 30.06.2020 r. nie dokonano wydatków na realizację zaplanowanych na łączną kwotę 699 000 zł czterech zadań utrzymaniowych (określonych w PKZW). Ich realizacja na koniec II kwartału 2020 r. była na etapie przygotowywania lub rozpoczęcia postępowań przetargowych[55]. Na dzień 26.08.2020 r. termin wykonania czterech ww. zadań zaplanowano i określono w umowach lub dokumentach przetargowych do: 30.10.2020 r.; 16.11.2020 r. i 1.12.2020 r. (akta kontroli str. 326-327, 373, 383, 561-762,700-715)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

RZGW nie planował w latach 2018-2019 środków finansowych przeznaczonych na inwestycje oraz zadania utrzymaniowe, mające na celu wyłącznie przeciwdziałanie niedoborom wody w rolnictwie. W okresie tym realizowano zadania utrzymaniowe, które pośrednio wpływały na ten cel, w ramach corocznego planu wydatków *Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną* oraz działania doraźne w celu zwiększenia retencji korytowej i jeziornej. W ramach wprowadzonych od 2020 r. ogólnopolskich programów PKZW i projektu PPSS zaplanowano w latach 2020-2027 do realizacji 17 zadań, w tym 13 inwestycji (159 327,1 tys. zł) oraz cztery zadania utrzymaniowe (699 tys. zł). RZGW podjął działania w celu realizacji 12 zadań (ośmiu inwestycji i czterech zadań utrzymaniowych). Do 30.06.2020 r. nie wydatkowano środków na realizację ww. zadań oraz nie przystąpiono do realizacji pięciu zadań inwestycyjnych.

[53] Tj. mających pośredni wpływ na zwiększenie retencji.

[54] W wyniku działań doraźnych uzyskano w 2018 r. retencję w ilości 2 090,12 tys. m^3, w 2019 r. – 2 120,72 tys. m^3 oraz w 2020 r. (do 30.06.) – 3 728,28 tys. m^3.

[55] Z tego: trzech zadań: Retencja korytowa cieków – Kanał Wschodni, Rów Czarny, rzeka Czarna, rzeka Jadwiżynka, rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska (w zakresie robót remontowych); Retencja korytowa cieków – Kanał Wschodni, Rów Czarny, rzeka Czarna, rzeka Jadwiżynka, rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska (w zakresie opracowań operatów wodnoprawnych); Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Tywa – na etapie publikacji ogłoszenie o przetargu, a zadania Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Iny(środkowej – na etapie sporządzenia dokumentacji przetargowej celem ogłoszenia przetargu.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK nie formułuje wniosków.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V.Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, dnia 10 września 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontrolerzy

Małgorzata Chabiniak
specjalista kontroli państwowej

……

podpis

Bogumiła Mędrzak
główny specjalista kontroli państwowej

……

podpis

Dyrektor

……

podpis